

РЕЗЮМЕТА

на публикациите след присъждане на научното звание „доцент”

на доц. д-р Пламен Александров Панайотов за участие в конкурса за заемане на академичната длъжност „професор” по право – 3.6. (наказателно право), обявен от СУ „Св. Климент Охридски” в ДВ, бр. 100/20.12.2011 г.

Монографии:

1. Наказателното право на Европейския съюз и българското наказателно право. С., 2012. 375 с.

Книгата е първото цялостно изследване в България относно наказателното право на ЕС и относно европеизирането на българското наказателно право. Анализирани са компетентността на ЕС в областта на наказателното право. Изяснени са правните основания на тази компетентност, нейният обхват, както и механизмите, по които тя се осъществява. Обосновава се изводът, че компетентността на ЕС след влизане в сила на Лисабонския договор /ЛД/ дава възможност за хармонизиране на националните наказателни законодателства, не само чрез тяхното сближаване, основано на директиви, но и чрез тяхното унифициране, основано на регламенти. Все още обаче сближаването олицетворява общия режим на европейска интеграция в наказателната област, а унифицирането – специалния.

Изследването пояснява какво представлява първичното и какво представлява вторичното наказателно право на ЕС. Систематизирани са всички области, в които е реализирана наказателноправната компетентност на ЕС - тероризъм; трафик на хора и сексуална експлоатация на жени и деца; незаконен трафик на наркотици; незаконен трафик на оръжия; изпиране на пари; корупция; фалшифициране на платежни средства; компютърна престъпност; организирана престъпност; незаконна имиграция; расизъм и ксенофобия; замърсяване от кораби; увреждане на околната среда; нарушаване на правата на интелектуална собственост; престъпления срещу финансовите интереси на ЕС. Специално внимание е отделено на изясняването във всяка една от посочените области на стандартите, които са задължителни за държавите-членки при формиране на националното им наказателно законодателство. Открити са случаите, в

които все още предстои българското наказателно право да бъде съобразено с тези стандарти.

За разлика от първичното, вторичното наказателно право на ЕС е динамично развиваща се система. Относително често се приемат мерки от наказателноправен характер в една и съща област. В редица случаи тези мерки се регламентират с различни нормативни актове. Това от своя страна води до недобра систематизираност и вътрешна противоречивост на уредбата в съответната област. В крайна сметка резултатът е, че държавите-членки се затрудняват при изпълнението и прилагането на задължителните стандарти. Същевременно следва да се има предвид, че в близките години е налице основание за още по-динамично развитие на вторичното наказателно право на ЕС. Това означава, че е желателно занапред наказателноправната уредба в дадена област да бъде консолидирана по възможност в един нормативен акт и същият да е внимателно подготвен. Допълнително предизвикателство представлява възприемането в правото на ЕС на стандарти от международното право. В такъв случай е необходимо тяхното самостоятелно разгръщане като съдържание в правото на ЕС. Поначало следва да се избягва възприетата досега практика на многостепенни препрощания към различни актове от международното право.

В изследването е обяснен процесът на европеизиране на българското наказателно право. Това обяснение се предхожда и основава на разглеждането на специфичното проявление на принципите на прилагане на правото на ЕС в областта на наказателното право. Влиянието, което правото на ЕС оказва върху българското наказателно право, е разгледано в три основни аспекта: а/ съобразени с правото на ЕС приемане, изменение или отмяна на наказателноправни норми; б/ правни последици при противоречие на норми от българското наказателно право с правото на ЕС; в/ съобразено с правото на ЕС тълкуване и прилагане на българското наказателно право. Първият аспект е от особено значение за изпълнение на задълженията, произтичащи от пълноправното членство на България в ЕС от Народното събрание като законодателен орган и от правителството като основен носител на правото на законодателна инициатива. Вторият и третият аспект пък са от съществено значение за дейността на всички органи, имащи отношение към тълкуването и прилагането на българското наказателно право. В крайна сметка обаче неспазването на правилата и в

трите аспекта рефлектира върху основните права и свободи на българските граждани, които са и граждани на ЕС.

Осъщественото изследване дава възможност да се заключи, че с ЛД се създава нормативната база за съществено развитие на наказателното право на ЕС. Не само в посока, изразена чрез значителното разширяване на възможния кръг от области, за които като установява задължителни стандарти, то ще повлиява или ще определя директно наказателната политика на държавите-членки. Но също така и в посока на подобряване на неговото качество.

Развитието на наказателното право на ЕС след ЛД е и ще бъде занапред голямо предизвикателство пред българските институции в сферата на законодателната, изпълнителната и съдебната власт. Това развитие би следвало да се зачита в хода на усъвършенстване, както и в процеса на тълкуване и прилагане на българското наказателно право. От такава гледна точка е наложително да бъдат съгласувани два паралелно протичащи процеса – този на развитие на наказателното право на ЕС и този на развитие на българското наказателно право. Приоритет при това съгласуване има правото на ЕС. Проведеното изследване дава основание за извод, че понастоящем такова съгласуване не винаги е налице. Това е една от основните причини съвременното правоприлагане в наказателната област на територията на ЕС да се характеризира с особена трудност. Да се установят, тълкуват и приложат правилно относимите към конкретния наказателноправен казус разпоредби означава да се съобразят източници на два самостоятелни правопорядъка – правото на ЕС и вътрешното право. Понякога се налага в допълнение да бъдат съобразени и източници на трети правопорядък – международното право.

Казаното позволява да се осмисли, защо ускоряването на процеса на развитие на наказателното право на ЕС е от ключово значение за повишаване ефективността на правоприлагането в наказателната област на територията на целия ЕС. Ако този процес се осъществява в контекста на цялостно разгръщане на процеса на европейската интеграция, то в обозримо бъдеще би могло с основание да се говори не за наказателното право на ЕС, а за европейското наказателно право. Разбира се, би могло да се твърди, че това бъдеще не е съвсем обозримо предвид факта, че само през последното десетилетие европейската интеграция на два пъти изживява трудни периоди – един път във връзка с неприемането на Договора за Конституция на Европа и втори път във връзка с

продължаващата и понастоящем икономическа и финансова криза. Досегашният опит обаче сочи, че ЕС е ставал по-силен след такива периоди. Отстояването на интересите на гражданите на държавите-членки предполага и занапред това да е така.

Статии:

1. За данъчните престъпления, чиито състави се характеризират с избягване плащането на данъци. – Съвременно право, 1999, кн. 4, с. 47-61.

Статията е посветена на данъчните престъпления, чиито състави регламентират избягването на плащането на данъци като признак от обективна или от субективна страна – съответно като резултат на деянието или като цел на дееца. В нея се обръща внимание на различието в използваната терминология, от една страна, в особената част на НК /наприм. по чл. 255/, където се говори за „данъчни задължения в големи размери” и „данъчни задължения в особено големи размери” и, от друга страна, в общата част на НК /чл. 93, т. 14/, където са определени понятията „данъци в големи размери” и „данъци в особено големи размери”. Обосновава се, че обозначаването на едни и същи понятия с различни термини е крайно нежелателно в НК. Предлага се разпоредбите в особената част на НК, посветени на наказателноправната защита на данъчните отношения, да бъдат съобразени терминологично с определените в чл. 93, т. 14 от НК понятия. По-нататък съпоставително се разглеждат престъпленията по чл. 255 и по чл. 313, ал. 2 във вр. с ал. 1 от НК. След съответен анализ се предлага чл. 313, ал. 2 от НК да бъде заличен. Това би допринесло за обособяването на единен режим на отношенията, свързани с избягването на плащането на данъци. На следващо място интерес представлява изразената позиция относно чл. 259 от НК. Подчертава се, че той е пример за това, как не би следвало да се формулират разпоредбите в нормативните актове. Изтъкват се редица слабости при очертаването на съответния състав на престъпление от обективна и от субективна страна, които в значителна степен засягат практическото приложение на разпоредбата. Предлага се вариант за нейно логически по-адекватно формулиране. Накрая следва да се обърне внимание, че в хода на изложението са направени и други предложения *de lege ferenda* по повод на непрецизно използване на термини /наприм.

„счетоводна отчетност”/, както и по повод на установени празноти в разглежданата уредба. Впоследствие част от тях са възприети от законодателя и понастоящем са действащо право на основание чл. 255 от НК.

2. Данъчни престъпления по българското право. Варна, 2000, Сб. Данъчни престъпления и нарушения, с. 5-37.

Изследването е посветено най-вече на общата характеристика на данъчните престъпления, на тълкуването и изясняването на техните състави, както и на очертаването на наказателноправните критерии за разграничаването им от сходни данъчни нарушения. Общата характеристика съдържа анализ на особеностите на наказателноправната защита на данъчните отношения и обособяване на системата на данъчните престъпления. Аргументира се изводът, че наказателноправната уредба на данъчните отношения е недостатъчно систематически и логически обоснована. От една страна, това е обусловено от факта, че данъчните престъпления са регламентирани не само в глава седма от особената част на НК. Такива са обособени и по глава шеста /чл. 234/, и по глава девета /чл. 313, ал. 2/ от особената част на НК. От друга страна, не е прецизно систематизирана и самата група посегателства против данъчната система по глава седма от особената част на НК. Обръща се внимание, че по чл. 258 от НК е регламентирано противозаконното пречене на данъчен орган да изпълни свое законово задължение. По този начин като самостоятелен вид престъпление се третира специална хипотеза на престъпленията против реда на управление по чл. 269-270 от НК – съответно принуда или пречене по друг начин на орган на властта да изпълни задълженията си. Не са обособени обаче като самостоятелни състави на данъчни престъпления случаите на престъпления по служба /чл. 282-285 от НК/, когато те са осъществени от данъчен орган. В рамките на общата характеристика се предлага и обособяване на данъчните престъпления в две основни групи в зависимост от това, дали избягването на плащането на данъци е регламентирано или не е регламентирано като признак от съответния състав. По-нататък са разгледани и основните видове данъчни престъпления, принадлежащи към всяка една от тези групи. В заключителната част на изследването се очертават и изясняват критериите за разграничаване на данъчните престъпления от данъчните нарушения. Подчертава се, че те се сочат в НК и биват два типа. От една страна, това са специални наказателноправни критерии, представляващи обстоятелства,

които са предвидени в особена наказателноправна норма – например дали данъчните задължения са в големи размери по смисъла на чл. 255, ал. 1 от НК. От друга страна се изтъква, че ако липсва специален следва да се използва общият наказателноправен критерий по чл. 9, ал. 2 от НК – степента на обществена опасност на конкретното деяние.

3. Наказателноправната уредба на ЕС за противодействие на незаконния трафик на наркотици. – Съвременно право, 2010, № 4, 45-57.

В изследването са систематизирани основните особености на наказателноправната уредба на ЕС за противодействие на незаконния трафик на наркотици. Те са свързани с: а/ целта за сближаване на националните мерки на основата на минимални стандарти относно съществените елементи на съставите, чрез които се очертава трафикът на наркотици, както и относно неговото наказване; б/изясняването на съдържанието на понятията наркотици и прекурсори; в/ очертаване на съществените признаци на кръга от прояви, които следва да се третират като незаконен трафик на наркотици; г/ санкционната политика в областта на незаконния трафик на наркотици. Същевременно се подчертава, че уредбата на ЕС препраща за изясняване на определени понятия към разпоредби от международното наказателно право. По този начин стандартите, регламентирани в тях, се превръщат и в стандарти на наказателното право на ЕС и им се придава нова юридическа сила спрямо държавите-членки.

В заключение се стига до извод, че е необходимо наказателноправният режим на ЕС за противодействие на незаконния трафик на наркотици да бъде значително усъвършенстван. Понастоящем той е раздробен и крие редица неясноти. Без това, разбира се, да се третира като оправдание за държавите-членки, които не са изпълнили все още някои от неговите стандарти.

4. Наказателноправната уредба на ЕС за противодействие на компютърната престъпност. – Съвременно право, 2010, № 5, 50-62.

Наказателноправната уредба на ЕС за противодействие на компютърната престъпност е приета с амбицията, съобразявайки достиженията на международното наказателно право, да ги доразвие и усъвършенства. Имат се предвид най-вече достиженията на Съвета на Европа в Конвенцията за престъпления в кибернетичното пространство.

Същевременно целта на ЕС е прилагането на разглежданата уредба да не е в противоречие с принципите на Конвенция № 108 на Съвета на Европа от 28 януари 1981 г. за защита на лицата при автоматизираната обработка на лични данни, която е ратифицирана от всички държави-членки.

Основният нормативен акт на ЕС в сферата на противодействие на компютърната престъпност е Рамковото решение 2005/222/ПВР на Съвета от 24 февруари 2005 година относно атаките срещу информационните системи. Анализирани са основните особености на предписания от него режим. В резултат на направения анализ в изследването се стига до определени изводи и препоръки. Първо, необходимо е да се преодолеят терминологичните различия при обозначаване на разглеждания тип престъпност. Занапред следва да се използва вече легалния и според чл. 83 от ДФЕС термин „компютърна престъпност“. Второ, изпълнението и прилагането на Рамковото решение от държавите-членки, ще зависи не само от това, доколко са възпроизвели дефинициите относно информационни системи /компютърни системи/ и компютърни данни, но и от това, доколко са съобразили и логическото отношение на съдържащите се в тях понятия. Трето, следва да се подкрепи обвързването на ефективността на наказателното преследване с ограничаване обхвата на криминализация с оглед леките случаи на компютърна престъпност. Но съществен пропуск на уредбата е липсата на пояснение, кога дадено деяние трябва да се счита за леко. Той не може да се запълни от инцидентното тълкуване на ЕК, дадено в Доклада от 2008 г., посветен на степента на изпълнение на Рамковото решение. Такова тълкуване не може да изяснява нормативното му съдържание със задължителна сила за държавите-членки.

Същевременно според доклада на ЕК България е извървяла предначертания от ЕС до момента път в уредбата на атаките срещу информационните системи в националното си наказателно право. В изследването е подчертано, че по българския НК не само са изпълнени основните стандарти на ЕС в разглежданата област. Режимът е поразгърнат и юридически по-обоснован. Това дава основание България да прояви инициатива и да бъде активен участник в създаването и приемането на новата наказателноправна уредба на ЕС в областта на компютърната престъпност.

5. Наказателното право на Европейския съюз след Лисабонския договор – основания и перспективи. – Във: Съвременното право – проблеми и тенденции. С.: Сиби, 2011, 390-412.

Прехвърлянето на компетентност в наказателноправната област от държавите-членки към ЕС винаги е бил и все още е един от най-щекотливите за решаване въпроси в процеса на европейската интеграция. С влизане в сила на Лисабонския договор /ЛД/ на 01.12.2009 г. се направи значителна стъпка в тази посока. Той преодоля съществуващата „тристълбова структура” на ЕС и разшири значително основанията за наднационална компетентност при създаването на норми в наказателната област. Последиците от регламентирането на „третия стълб” /полицейското и съдебно сътрудничество по наказателноправни въпроси/ в компетентност на наднационалните институции на ЕС все още не са предмет на задълбочено обсъждане в институциите на държавите-членки. Още по-малко те са широко известни на гражданите на ЕС. Но тъкмо те засягат или могат да засегнат в значителна степен ежедневието им живот.

След ЛД може да се формира по-качествена и по-ефективна наказателна политика на ниво ЕС. Основанията за това са изрично формулирани в първичното право на ЕС /ДФЕС, ДЕС/. При очертаване на наднационалната съюзна компетентност в областта на наказателното право се разискват както разпоредби от Дял V на ДФЕС, озаглавен „Пространство на свобода, сигурност и правосъдие” /чл. 67-89/, и по-конкретно от неговата Глава 4 – „Съдебно сътрудничество по наказателноправни въпроси” /чл. 82-86/, така и разпоредби извън Дял V на ДФЕС. Сред тях от ключово значение е чл. 325 от ДФЕС.

Същевременно в изследването се излагат и редица съществени причини процесът на концентриране на наказателноправна компетентност в институциите на ЕС да не спре с влизането в сила на ЛД, а да продължи и да се задълбочи.

6. Наказателноправната уредба на ЕС за противодействие на организираната престъпност. – Правна мисъл, 2011, № 1, 56-70.

В изследването се разисква наказателноправния режим на ЕС за противодействие на организираната престъпност в два аспекта, които имат самостоятелно наказателноправно значение, макар и да са свързани помежду си. Единият аспект има за предмет самото създаване и участие във формирането, които следва да се третират като структури на

организираната престъпност. Другият аспект има за предмет извършването на престъпления от вече създадени структури на организираната престъпност. Тук на практика може да става дума за каквито и да е по вид престъпления, различни от самото създаване или членуване във формиране на организираната престъпност.

В резултат на анализ на основните особености на разглеждания режим и на това, доколко българското законодателство му съответства, се стига до определени изводи и препоръки. Първо, понятието за организирана престъпност се нуждае от прецизиране. Второ, наказателната политика на ЕС трябва да намери по-ясни и по-категорични нормативни измерения, не само с оглед създаването и членуването в престъпни организации, но и с оглед извършването от тях на престъпления. Трето, новата наказателноправна уредба на ЕС трябва в съответствие с диференциацията на наказателната отговорност за организирана престъпност, да формулира основните стандарти за нейното наказване. Четвърто, България все още не е съобщила напълно своето наказателно законодателство с основния нормативен акт на ЕС в разглежданата област - Рамковото решение 2008/841/ПВР на Съвета от 24 октомври 2008 година относно борбата с организираната престъпност.

7. Задължението на България да криминализира наемането на работа на незаконно пребиваващи чужденци. – Съвременно право, 2011, № 1, 69-82.

Задължението на България да криминализира наемането на работа на незаконно пребиваващи чужденци у нас произтича от наказателноправния режим на ЕС в областта на имиграцията. Срокът за изпълнението му от държавите членки е 20.07.2011 г. Разкриването на съдържанието на това задължение е осъществено в контекста на цялостния наказателноправен режим на ЕС за противодействие на незаконната имиграция. Този режим регламентира преди всичко три типа поведение: а/ подпомагане на лице, което не е гражданин на ЕС, незаконно да влезе или да премине транзитно през територията на държава членка; б/ подпомагане на лице, което не е гражданин на ЕС, незаконно да пребивава на територията на държава членка; в/ наемане на работа на незаконно пребиваващ гражданин на трета държава. Основните нормативни актове на ЕС относно първите два типа поведение са Рамковото решение на Съвета от 28 ноември 2002 година за укрепване на наказателноправната рамка за предотвратяване на

подпомагането на незаконното влизане, транзит и престой и Директивата 2002/90/ЕО на Съвета от 28 ноември 2002 година за определяне на подпомагането на незаконно влизане, преминаване и пребиваване. Двата акта са в сила от 05.12.2002 г. Основният нормативен акт на ЕС относно третия тип поведение е Директивата 2009/52/ЕО на ЕП и на Съвета от 18 юни 2009 година за предвиждане на минимални стандарти за санкциите и мерките срещу работодатели на незаконно пребиваващи граждани на трета държава, в сила от 20.07.2009 г.

В резултат на направения анализ на основните особености на режима на ЕС за противодействие на незаконната имиграция и на това, доколко българското наказателно законодателство му съответства, в изследването се стига до определени изводи и препоръки. Първо, необходим е общ нормативен акт на ЕС, в който да бъде очертано противодействието на незаконната имиграция. Той следва да бъде директива на основание чл. 83 от ДФЕС, която да обобщи режима съгласно посочените три нормативни акта, като го освободи от констатираните слабости. Второ, новата наказателноправна уредба на ЕС в разглежданата област следва значително да разшири своя обхват. Тя не само трябва да регламентира далеч по-разгърнато основанията за диференциация на наказателната отговорност за незаконна имиграция, но трябва и в съответствие с това да формулира основните стандарти за нейното наказване. Трето, България е заинтересувана да изпълни в срок задължението си да криминализира наемането на работа на незаконно пребиваващи чужденци. Това би допринесло за реализирането и на един конкретен интерес, който тя е заявила, че иска да реализира – не само да се присъедини, но и ефективно да изпълнява задълженията си като държава, чиято територия е част от Шенгенското пространство.

8. Пропуските при съобразяване на наказателноправните стандарти на ЕС в областта на расизма и ксенофобията по българския НК. – *De jure*, 2011, № 1 (2), 108-115.

В статията се изследва доколко задължителните за държавите-членки наказателноправни стандарти на ЕС в областта на расизма и ксенофобията са съобразени в българския НК. За целта най-напред се тълкува и изяснява съдържанието на тези стандарти според основния нормативен акт на ЕС в тази област – Рамковото решение 2008/913/ПВР на Съвета от 28 ноември 2008 година относно борбата с определени форми и прояви на расизъм и

ксенофобия посредством наказателното право. Направеният анализ позволява да се систематизират и някои слабости на разглеждания наказателноправен режим, което позволява да се отправят препоръки за усъвършенстването му. Преди всичко правото на ЕС следва да се ангажира с изрични определения на понятията расизъм и ксенофобия, които да са съобразени със съвременното разбиране за тяхното съдържание. Това ще позволи прецизиране на регламентираните варианти на престъпна дейност, свързани с расизма и ксенофобията.

По-нататък се разглеждат последователно измененията и допълненията на българския НК от м. април 2009 г. и м. април 2011 г., една от основните цели на които бе транспониране във вътрешното ни право на наказателноправните стандарти на ЕС в областта на противодействието на расизма и ксенофобията. След съответен анализ се стига до извода, че България все още не ги е съобразила напълно. По-съществените от установените пропуски са свързани с очертаването на престъпленията по чл. 162, ал. 1 от НК и чл. 164, ал. 1 от НК съответно против равенството на гражданите и против изповеданията. Осъщественото изследване позволява да се заключи, че усъвършенстването на българската уредба би било добре да се осъществи едновременно с усъвършенстването и на наказателното законодателство на ЕС. Това заключение е в съответствие и с Резолюцията на ЕП от 25 ноември 2009 година за Многогодишната програма 2010-2014 г. относно пространството на свобода, сигурност и правосъдие (Програмата от Стокхолм), в която се подчертава, че трябва да се действа срещу растящата нетърпимост в рамките на ЕС не само чрез цялостно прилагане на посоченото по-горе Рамково решение, но също и чрез по-нататъшна законодателна дейност на европейско равнище спрямо основаните на омраза престъпления.

9. Правни последици от първата директива на ЕС в областта на наказателното право след Лисабонския договор. – Съвременно право, 2011, № 3, 7-23.

В изследването се очертават и анализират основните правни последици от първия нормативен акт на ЕС след Лисабонския договор в областта на наказателното право. Това е Директива 2011/36/ЕС на ЕП и на Съвета от 5 април 2011 година относно предотвратяването и борбата с трафика на хора и защитата на жертвите от него и за замяна на Рамково решение 2002/629/ПВР. Правните й последици се разискват в *два аспекта*.

От една страна, с оглед действието на заварената правна уредба и от друга страна, с оглед открояване на новото в регламентираните от нея наказателноправни стандарти. Същевременно за пълнота се разглежда и действащата уредба на ЕС относно сексуалната експлоатация на деца и детската порнография. Това е така, защото сексуалната експлоатация на жени и деца наред с трафика на хора са една от деветте посочени области на изрична наказателноправна компетентност на ЕС съобразно чл. 83, § 1, изр. 2 от ДФЕС.

Правните последици от Директивата в *първия аспект* са свързани най-вече с факта, че действието ѝ не се разпростира върху всички държави-членки. Тя не отменя, а заменя предхождащото я Рамково решение 2002/629/ПВР, но само по отношение на държавите-членки, които участват в нейното приемане. Директивата не поражда правни последици към момента на влизането ѝ в сила спрямо Обединеното кралство и Дания. Позицията на посочените държави не се споделя в изследването. Най-вече поради опасността, ако такава позиция, независимо на какви основания, се застъпва и в бъдеще от отделни държави-членки, нормативната база на ЕС относно пространството на свобода, сигурност и правосъдие да придобие двойствен характер. Ще се разгърне парадоксалното правно положение, според което вторичното наказателно право на ЕС, прието преди ЛД, има действие спрямо всички държави членки и представлява всеобщ стандарт за тях, а вторичното наказателно право на ЕС, прието след ЛД, е по-скоро форма на засилено сътрудничество за част от тях.

Правните последици от Директивата във *втория аспект* се разискват във връзка с основните особености на наказателноправната уредба на ЕС за противодействие на трафика на хора и на сексуалната експлоатация на жени и деца. Новите стандарти според Директивата в областта на трафика на хора се открояват най-вече с оглед: очертаването на кръга от прояви, които следва да се третират като престъпления; политиката за тяхното наказване; давностните срокове за тях и изискването да се считат от държавите-членки за престъпления от общ характер.

В обобщение на изследването се отправя препоръка възможно най-бързо да бъде преодолян двойственият режим за противодействие на незаконния трафик на хора и същевременно предстоящото усъвършенстване на уредбата за противодействие на сексуалната експлоатация на деца и детската порнография да се извърши не под

формата на засилено сътрудничество, а на основание директива, която да има действие спрямо всички държави-членки.

10. Новата уредба на продажбата и държането на акцизни стоки без бандерол като престъпление и административно нарушение. – Бюлетин на Асоциацията на прокурорите в България, 2011, № 2, 32-40.

Основен предмет на изследване в статията е съществено изменената в периода 2005-2010 г. уредба на продажбата и държането на акцизни стоки без бандерол като престъпление и като административно нарушение, както и практиката по нейното прилагане. Промяната започва от извъннаказателното законодателство. Според новата уредба акцизът вече не се плаща при бандеролната система чрез облепване на бандерола върху прозвежданите и продаваните стоки. Изяснява се новият ред. Той обуславя и промени в уредбата на съответното престъпление по чл. 234 от НК, предприети през м. април 2010 г. По-нататък основното внимание е съсредоточено върху съпоставителното разглеждане на това престъпление с аналогичното административно нарушение по чл. 123 от Закона за акцизите и данъчните складове /ЗАДС/. Последователно се изясняват особеностите относно обекта, обективната страна, субекта и субективната страна при двата типа правонарушения. Относно обекта се подчертава, че той е комплексен – от една страна се засягат търговските отношения, а от друга страна, се поставят в опасност или се увреждат данъчните отношения. Това позволява да се очертаят и различията на престъплението по чл. 234 от НК от престъпленията против данъчната система по чл. 255 и 255а от НК. Анализът относно обективната страна позволява да се направят предложения за усъвършенстване на извъннаказателното законодателство. Необходимо е прецизиране на съдържанието на понятието за бандерол по смисъла на чл. 4, т. 7 от ЗАДС. Същевременно се подчертава, че изискването от обективна страна по чл. 234, ал. 1 от НК случаите да са немаловажни се явява основният разграничителен критерий между престъпленията и административните нарушения, изразяващи се в продажба и държане на акцизни стоки без бандерол. При изясняване на субекта при двата типа правонарушения се критикува уредбата по ЗАДС. Изтъква се, че тя е в противоречие със законово установени принципни положения в областта на административното наказване. В тази връзка се предлага разпоредбата на чл. 123, ал. 5 от ЗАДС да бъде отменена. При разглеждане на субективната страна при двата типа правонарушения се

подчертава, че съставът по чл. 234, ал. 1 от НК се характеризира с умисъл, докато административното нарушение по чл. 123, ал. 1 от ЗАДС се наказва и в случаите, когато е осъществено по непредпазливост.

В заключение се изтъква, че макар и действащият наказателноправен и административноправен режим на продажбата и държането на акцизни стоки без бандерол да е усъвършенстван в сравнение с предходната уредба, то и той се характеризира с редица слабости, които следва да бъдат преодоленни.

11. Съобразяването на наказателноправните стандарти на ЕС в областта на околната среда по българския НК. – Правна мисъл, 2011, № 3, 59-78.

През месец април 2011 г. бе приет Закон за изменение и допълнение на българския НК. Една от основните му цели е транспониране във вътрешното ни право на наказателноправните стандарти на ЕС в областта на околната среда. Предмет на изследване в настоящото изложение е, доколко тази цел е постигната. Изводите в тази връзка се основават на очертаване, систематизиране и анализиране на наказателноправните стандарти на ЕС в тази област, както и на оценка, доколко те коректно са съобразени в българския НК. Структурата на изложението е обусловена от факта, че в разглежданата област са налице два наказателноправни режима на ЕС. Условно те могат да бъдат обозначени като специален и общ. Специалният режим се отнася до противодействието на замърсяването от кораби на морските пространства. Той изразява принципи в политиката на ЕС не само в областта на околната среда, но и в областта на транспорта. Общият режим е посветен на защитата като цяло на околната среда чрез наказателното право. И двата режима са предмет на транспониране чрез посочения Закон за изменение и допълнение на НК. Същевременно, където се счита за необходимо се отправят препоръки за усъвършенстване както на наказателното право на ЕС, така и на българското наказателно право в разглежданата област.

В изследването се стига до заключение, че България все още не е съобразила всички стандарти в разискваната област. Обръща се внимание, че ако тя не предприеме необходимите мерки за пълно и точно транспониране на действащото наказателно право на ЕС в областта на околната среда, това би могло да намери неблагоприятно отражение в предстоящите оценки от институциите на ЕС за изпълнението и

приложението на изяснените стандарти. Същевременно направеният анализ води до извод, че усъвършенстването на българската уредба би било добре да се осъществи успоредно със засилена инициатива и участие от страна на България при изготвянето и приемането на новото законодателство на ЕС за регламентирането на адекватна наказателноправна защита на околната среда като цяло. Разбира се, те следва да бъдат синхронизирани в частност и с усилията за усъвършенстване на уредбата за противодействие на замърсяването от кораби.

01.02.2012 г.

Изготвил:

/Пламен Панайотов/